

*Dražen Pejić
Ivan Krpan
Hrvoje Sivrić*

AGRESIVNOST KAO PSIHOSOCIJALNI PROBLEM ADOLESCENATA U VUKOVARU

1. UVOD

Tema agresivnosti u adolescenciji je izazovna u smislu definiranja kako pojma tako i pojavnosti u našem društvu, a posebice u okruženju i okolnostima u kojima danas mladi u Vukovaru žive. Adolescenti u Vukovaru predstavljaju populaciju izloženu brojnim nedaćama svojstvenih gradu koji je pretrpio ratna razaranja i koji je etnički podijeljen. Grad Vukovar posebno je rizično područje s intenzivnim porastom broja mladih sklonim agresivnom ponašanju. Razlozi tomu pronalaze se u lošoj gospodarskoj situaciji te iznimno lošim ratnim iskustvima (progonstvo i povratak u novu sredinu). Značenju ovog problema dodatno pridonosi i velik broj osoba sa simptomima posttraumatskog stresnog poremećaja, prognanici, povratnici sa smetnjama adaptacije te zlostavljanje u obitelji. Nabrojane poteškoće predstavljaju probleme specifične za mladež Vukovara, iako ne treba zanemariti činjenicu da su oni izloženi i problemima normalnim za njihovu dob (Keresteš, 2002).

Napraviti štetu na društvenoj ili privatnoj imovini, nanijeti bol drugima, a ponekad i sebi sve je prisutnije ponašanje adolescenata u gradu Vukovaru. Pojava agresivnosti nažalost se sve više susreće i u predškolskoj dobi, kulminira u školskom uzrastu, a svoj vrhunac najčešće doživljava pri kraju adolescencije. Vlada Republike Hrvatske osigurala je uvjete za preventivu, socijalni tretman, zaštitu kroz institucije pravobranitelja, kaznenu odgovornost kroz sudove za mladež i na kraju kao najrigoroznija mjera specijalizirane zatvorske ustanove. Evidentno je da su društvene i ekonomske okolnosti, gubitak kriterija vrijednosti i uopće vrijednosti sustava solidan temelj za ekspanziju agresivnosti (Lacković-Grgin, 2006). Ključno pitanje je kako, na koji način, i s kojim sredstvima prevenirati agresivnost u adolescenata. U nastavku rada prikazat će se samo dio agresivnosti adolescenata koji žive u gradu Vukovaru u razdoblju od 2007. do 2011. godine.

2. METODE ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno u suradnji s Centrom za socijalnu skrb Vukovar i PU Vukovarsko-srijemskom. Za potrebe ovog rada načelnik PU Vukovarsko-srijemske odobrio je korištenje preliminarnih podataka (tajnih) o adolescentnoj agresivnosti na području Vukovarsko-srijemske županije.

Promatrani su sljedeći parametri:

- struktura prekršaja s elementima nasilja u maloljetničkoj populaciji,
- događaji s elementima nasilja počinjeni na javnom mjestu u maloljetničkoj populaciji,
- struktura prekršaja nasilja u obitelji s adolescentima kao počiniteljima nasilja,
- udaljavanje iz obiteljskog doma u adolescentnoj populaciji te
- kršenje odredbi čl. 95. Obiteljskog zakona (odnosi se na maloljetnike na javnom mjestu u nedopušteno vrijeme).

3. REZULTATI

U sljedećim tablicama prikazani su rezultati istraživanja sukladno promatranim parametrima.

Tablica 1. Struktura prekršaja s elementima nasilja u zonama odgojno-obrazovnih ustanova na području grada Vukovara čiji su počinitelji maloljetnici

Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	Ukupno
Broj prekršaja protiv javnog reda i mira	47	51	34	44	37	213

Izvor: PU Vukovarsko-srijemska, 2013. (neobjavljeni podaci)

U tablici je vidljivo da broj prekršaja s elementima nasilja u zonama odgojno-obrazovnih ustanova (sedam osnovnih i četiri srednje škole) stagnira i da se kreće u rasponu od 34 u 2009. godini do 51 u 2008. godini.

Tablica 2. Događaji s elementima nasilja počinjeni na javnom mjestu, čiji su počinitelji maloljetnici

Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	Ukupno
Broj prekršaja	181	218	215	127	117	858

Izvor: PU Vukovarsko-srijemska, 2013. (neobjavljeni podaci)

Rezultati iz tablice broj 2 ohrabruju jer govore da u zadnje dvije godine broj događaja s elementima nasilja na javnom mjestu opada (od 218 u 2008. god. do 117 u 2011. god.) ali smatram da je taj broj još uvijek prevelik s obzirom na broj stanovnika odnosno veličinu populacije studenata u gradu Vukovaru.

Tablica 3. Struktura prekršaja nasilja u obitelji (čl. 4. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, čiji su počinitelji maloljetnici)

Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	Ukupno
Broj prekršaja	13	10	6	5	5	39

Izvor: PU Vukovarsko-srijemska, 2013. (neobjavljeni podaci)

Broj prekršaja nasilja u obitelji čiji su počinitelji maloljetnici također veseli jer vidimo da je taj broj u stalnom opadanju od maksimalnih 13 u 2007. godini do 5 prekršaja u 2010. i 2011. godini.

Tablica 4. Udaljenost iz obiteljskog doma

Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	Ukupno
Broj udaljenja	14	18	12	6	12	62

Izvor: PU Vukovarsko-srijemska, 2013. (neobjavljeni podaci)

Broj udaljenja iz roditeljskog doma posljednjih pet godina stagnira i kreće se u rasponu od 6 u 2010. god. do 18 u 2008. god.

Tablica 5. Kršenje odredbi čl. 95. Obiteljskog zakona (zatjecanje maloljetne osobe do 16 godina života na javnom mjestu poslije 23 sata bez pratnje roditelja ili osobe njihova povjerenja)

Godina	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	Ukupno
Broj zatočenih osoba	47	32	84	180	125	468

Izvor: PU Vukovarsko-srijemska, 2013. (neobjavljeni podaci)

Ono što nas najviše treba zabrinuti je broj zatjecanja maloljetnih osoba do 16 godina života na javnom mjestu poslije 23 sata bez pratnje roditelja. U 2010. god. postignut je rekordan broj od 180 prekršaja što je u usporedbi s 32 prekršaja u 2008. god. veliki porast i zabrinjavajuća činjenica. Postavlja se pitanje koliko su roditelji odgovorni za pojavu agresivnosti kad u tolikoj mjeri omogućavaju djeci ostanak vani do kasnih jutarnjih sati.

Tablica 6. Struktura kaznenih djela s elementima nasilja čiji su počinitelji maloljetnici

Naziv kaznenog djela	Članak KZ-a	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	UKUPNO
Teška tjelesna ozljeda	99.	1	2	4	1	5	13
Razbojništvo	218.	4	4	1	5	2	16
Razbojnička krađa	219.	1	0	0	0	0	1
Uništavanje i oštećivanje tuđe stvari	222.	21	18	15	8	14	76
Dovođenje u opasnost općom opasnom radnjom ili sredstvom	263.	2	1	1	0	6	10
Uništavanje ili oštećivanje znakova za opasnost	268.	0	1	0	0	0	1
Napad na službenu osobu	318.	0	3	1	2	0	6
Prijetnja	129.	4	2	2	2	6	16
Nasilničko ponašanje u obitelji	215.a	3	3	1	6	1	14
Povreda ugleda RH	151.	0	2	0	1	2	5
Ucjena	235.	0	1	0	1	0	2
Nasilničko ponašanje	331.	3	0	0	0	0	3
Iznuda	234.	6	6	0	0	0	12
Tjelesna ozljeda	98.	2	15	13	15	15	60
Mučenje životinja	260.	0	1	0	0	0	1
Ubojstvo u pokušaju	90.	0	1	0	0	0	1
Sudjelovanje u tučnjavi	103.	0	1	1	0	0	2
Rasna ili druga diskriminacija	174.	0	0	0	0	4	4
Tjelesna ozljeda iz nehaja	101.	0	0	0	0	2	2
UKUPNO	-	47	61	39	41	57	236

Izvor: PU Vukovarsko-srijemska, 2013. (neobjavljeni podaci)

U tablici 6 vidljivo je da u zadnjih pet godina najveći broj kaznenih djela je počinjen u vidu nanošenja teških tjelesnih ozljeda te uništavanja i oštećivanja tuđih stvari (u prosjeku 15 godišnje) te ono što zabrinjava u 2011. godini je pojava (4 kaznena djela) rasne ili druge diskriminacije.

4. ZAKLJUČAK

Situacija u društvu, stalno vraćanje na ratne i poratne okolnosti, mijenjanje vrijednosnih kriterija vrlo su plodno tlo za ekspanziju agresivnog ponašanja. Nekontrolirani utjecaj svih vrsta medija uz pojavu raznih vrsta ovisnosti izaziva manjak suosjećajnosti sa žrtvama svakog nasilja. Rezultat je povećavana agresivnost mladih.

U gradu Vukovaru, uvažavajući sve spomenute okolnosti (socijalne, ekonomske, političke i poratne) nerealan je očekivati da se problem agresivnosti kod adolescenata riješi na brz i efikasan način. Problem agresivnosti nije nastao jučer, on ima svoju dužu povijest i očekivano je da će za obuzdavanje ili usporenje ovog društvenog poremećaja biti potrebno puno više vremena nego što se na prvi pogled čini. Rezultati istraživanja sugeriraju na zaključak da ne postoji uz sve institucije i pojedince odgovorne za sprečavanje, tj. preventivu, kontinuirani i usklađeni rad, nego se radi o, za sada najčešće pojedinačnim ekscesima koji se uz put značajno medijski poprate, opetovano otvarajući novi front borbe protiv agresije.

Za konačni uspjeh u borbi protiv agresivnosti potreban je „maraton“.

5. LITERATURA

1. Essau, C., Conradt, J. (2009) Agresivnost u djece i mladeži. Zagreb: Slap.
2. Keresteš, G. (2002) Dječje agresivno i prosocijalno ponašanje u kontekstu rata. Zagreb: Slap.
3. Lacković-Grgin, K. (2006) Psihologija adolescencije. Zagreb: Slap.
4. Radni materijali PU Vukovarsko-srijemske, neobjavljeno, 2012. god.